

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelma

2024

Jukka Laakso

Muuttuvat laulut

Onko musiikkikirjastoilla tulevaisuutta?

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelma

2024 | 28 sivua

Jukka Laakso

Muuttuvat laulut

Onko musiikkikirjastoilla tulevaisuutta?

Opinnäytetyössä selvitettiin musiikkikirjaston historiaa, nykytilaa ja tulevaisuutta. Menetelmänä käytettiin teemahaastattelun rungolle rakennettua ryhmähaastattelua sekä lähdekirjallisuutta. Haastateltavaksi valikoitui kaksi musiikkikirjastossa pitkään vaikuttanutta henkilöä. Kummankin työura on yli kolmenkymmenen vuoden mittainen ja lisäksi molemmat ovat toimineet aktiivisina musiikkikirjastoyhdistyksessä.

Ensimmäiset musiikkikirjastot perustettiin 1950-luvun lopulla. Toiminta perustui tapahtumiin sekä kirjojen ja nuottien lainaamiseen. Levyt piti kuunnella kirjastossa. 1970-luvulla laki mahdollisti levyjen lainaamisen. 1980-luvulla lainaustoiminta oli jo suosituempaa kuin musiikin kuuntelu kirjastossa. Vuosi 2006 oli levyjen lainaamisen huippuvuosi ja tämän jälkeen lainausluvut laskivat jyrkästi vuoteen 2022 asti, jolloin lainausmäärät kääntyivät pieneen nousuun.

Teknologia muuttaa kirjaston toimintatapoja. Internet mahdollistaa uudenlaiset palvelut. Levyjen aika ei ole ohi, nuottilainaus koetaan tärkeäksi ja ajankohtaiseksi. Myös tapahtumia pidetään tärkeänä osana toimintaa. Kirjaston merkitys kotimaisen musiikin esilletuomisessa on merkittävä. Olennaista on musiikki, ei se missä muodossa se on.

Asiasanat:

musiikkikirjastot, musiikkiala, toiminta, palvelut, kehittäminen.

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Library and Information Services

2024 | 28 pages

Jukka Laakso

Changing songs

Do music libraries have a future?

Keywords:

music libraries, music industry, services, operation, development.

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Musiikkikirjastotoiminta Suomessa	7
2.1 Musiikkikirjaston perustaminen	7
2.2 Musiikkikirjastotoiminnan alkuvuodet	8
2.3 Aineistot	9
2.4 Musiikkitoiminta kirjastoissa	12
2.5 Musiikin formaatteja	12
3 Katsaus nykyhetkeen	14
3.1 Levyt ja lainaus	14
3.2 E- aineistot ja suoratoisto	15
3.3 Kirjat ja internet	16
4 Muuttuuko kirjasto ja mihin suuntaan	18
4.1 Levyt ja lainaus	18
4.2 Tapahtumat	19
4.3 Nuotit, kirjat ja lehdet	21
4.4 Tulevaisuus	21
5 Johtopäätökset	23
Lähteet	26

1 Johdanto

Musiikin siirtyminen verkkoon on muuttanut musiikinkuuntelutottumuksia. Yhä useampi on lopettanut levyjen ostamisen ja sen sijaan kuuntelee musiikkia suoratoistopalvelusta. Tämä on kätevää, koska silloin voi kuunnella kuukausimaksulla melkein mitä vain. Tilaa säästyy, koska fyysisiä tallenteita ei ole. Myös palvelun helppous, nopeus ja halpa hinta houkuttelevat. Halutessaan musiikkia voi kuunnella myös ilmaiseksi, ellei siitä halua maksaa palvelusta. Tosin silloin pitää kuunnella mainoksia kappaleiden välillä. Suoratoiston haittapuolet, heikompi äänenlaatu, kokoelman arvaamattomuus, vähäiset tiedot ja huonot hakumahdollisuudet eivät ehkä häiritse niin paljoa. Mutta miten tämä näkyy kirjastossa? Laki määrittelee kirjaston tavoitteeksi yhdenvertaiset mahdollisuudet sivistykseen ja kulttuuriin. Tämä toteutuu niin, että kuka vain voi kävellä kirjastoon sisälle ja päästä käsiksi siellä olevaan aineistoon. Musiikkikirjastojen tulisi toimia kulttuurin ja tiedon säilyttäjinä, mutta niiden pitäisi myös tarjota monipuolinen ja uudistuva kokoelma. Miten tulevaisuudessa taataan kansalaisten pääsy monipuolisiin musiikkikokoelmiin?

Tämän työn tavoitteena on tutustua musiikkikirjastoon, sen historiaan, nykyisyyteen ja selvittää miltä tulevaisuus näyttää musiikkikirjastolaisten silmin. Menetelmänä käytän ryhmähaastattelua, joka on rakennettu teemahaastattelun rungolle. Keskustelemme musiikkikirjaston menneisyydestä ja tulevaisuudesta. Haastateltavana ovat Lassi Kokkonen Helsingin kaupungin kirjastosta ja Tuomas Peltari Musiikkikirjastot.fi. Kokkonen on työskennellyt Helsingin musiikkikirjastoissa yli kolmekymmentä vuotta, mm jo lakkautetuissa Pasilan Musiikkiasemalla ja musiikkiin ja tietotekniikkaan keskittyneessä Kirjasto 10. Peltari on ollut yli kolmekymmentä vuotta erilaisissa musiikkikirjastoon liittyvissä tehtävissä. Nykyään hän toimii valtakunnallisissa kehittämispalveluissa, Kirjastot.fi alaisuudessa olevan Musiikkikirjastot.fi musiikkitoimittajana. Molemmat ovat toimineet aktiivisina myös musiikkikirjastoyhdistyksessä. Haastattelen myös E- aineiston ja E-palveluiden hankinnasta ja tuesta vastaavaa informaattikko Tuija Kalketta kirjaston

tarjoamista E- musiikkipalveluista. Tämän lisäksi tutustun musiikkikirjasto aiheisiin kirjoihin ja lehtikirjoituksiin. Näkökulmani on Helsinki-keskeinen, mutta uskoisin siitä olevan laajempaakin iloa.

2 Musiikkikirjastotoiminta Suomessa

2.1 Musiikkikirjaston perustaminen

Musiikkikirjasto on kirjaston osa-alue, joka on keskittynyt musiikkiin. Yleisten kirjastojen musiikkipalveluihin kuuluvat musiikkiin liittyvä kirjallisuus, lehdet, nuotit ja äänilevyt. (Mäkelä 1991, 17.)

Ajatus yleisten kirjastojen musiikkiosastoista syntyi 1950-luvun puolessa välissä. Säveltäjä Seppo Nummi oli keskeisenä henkilönä, kun tavoitteita asetettiin. Hän aloitti vuonna 1951 työskentelyn Käpylän kirjastossa ja ihmetteli, miksi kirjastossa ei ole nuotteja tarjolla. Tämä huomio innosti hänet kirjoittamaan musiikkikirjastoaiheisia artikkeleita. Nummen mielestä kirjasto ei ole sivistyslaitos ilman musiikkia. Hänestä musiikkiyleisön koulutus oli laiminlyöty Suomessa ja musiikkielämää tulisi kohottaa musiikkikirjastotoiminnan avulla sekä tukemalla kotimusiikin harrastusta. (Talja 1998, 39; Eloranta 2008, 28-29.)

Nummi määritteli, että ”yleisten kirjastojen musiikkimateriaalin keskeiset muodot ovat: musiikkikirjat, musiikkilehdet, nuotit sekä äänilevyt.” (Nummi 1964, 10). Tavoitteena oli, että musiikin harrastus olisi kolmejakoinen: musisoiva, tietopuolinen ja kuunteleva. Musiikkikirjaston tulisi siis tyydyttää kolmenlaisia tarpeita, musiikkioppilaitoksen, konserttitilan ja kirjaston (Eloranta 2008, 39.)

Musiikkikirjastotoiminnan tukemiseksi Helsingissä perustettiin musiikkikirjastoseura vuonna 1955. Hankkeen edistämiseksi Nummi kirjoitti artikkeleita ja piti esitelmää musiikkikirjastosta. Kirjastoissa järjestettiin konsertteja ja musiikkikerhotoiminta aloitettiin. Samaan aikaan kun Helsingissä pyrittiin vaikuttamaan päättäjiin hankkeen edistämiseksi, oltiin Tampereella konkreettisia. Siellä ryhdyttiin jo kokoamaan aineistoa tulevaa kirjastoa varten (Eloranta 2008, 29-32).

Musiikkikirjastohanke sai suopean vastaanoton Helsingin päättäjiltä. Kaikkien valtuustoryhmien allekirjoittama valtuustoaloite tehtiin 1955. (Suomen

Sosialidemokraatti 27.11.1955.) Ensimmäinen musiikkikirjasto perustettiin kuitenkin Tampereelle Tammelan sivukirjaston yhteyteen 1958, seuraava Valkeakoskelle 1960 (Ranta 1964, 5). Musiikkikirjastotoiminta alkoi yleistyä vuoden 1962 jälkeen, kun musiikkiaineisto tuli valtionavun piiriin (Mäkelä 1991, 17), tosin apua ei pidetty riittävän suurena musiikkitoiminnan tarpeisiin nähden (Gronow 1972, 26).

Helsinki sai oman musiikkikirjastonsa vasta vuonna 1970 Töölön kirjaston uuden rakennuksen avattua ovensa (Kirjastot.fi.).

2.2 Musiikkikirjastotoiminnan alkuvuodet

Suomen kirjastoseura julkaisi vuonna 1964 Ritva Piispasen toimittaman Musiikkikirjasto-oppaan, jossa neuvottiin musiikkikirjastoja sen eri osa-alueilla, kuten esim. hallinnosta, laitehankinnasta ja niiden sijoittelusta kirjastoon, materiaalien järjestämisestä sekä lisäksi vielä lista sadasta äänilevystä, jotka tulisi hankkia kirjaston kokoelmiin. Myös Musiikkikirjastoseura neuvoi uusia musiikkikirjastoja toiminnan aloittamisessa. (Eloranta 2008, 41-42.)

Alussa kirjaston ajatus oli, että kirjoja ja nuotteja lainataan, mutta levyt tulee kuunnella kirjastossa. Pääasiallisena ylynä tähän oli laki, joka ei mahdollistanut levyjen lainaustoimintaa. (Eloranta 2008, 52.) Toisaalta kaikki kirjastolaiset eivät olleet halukkaita antamaan levyjä lainaksi, koska pelättiin asiakkaiden rikkovan ne heikkotasoisilla laitteillaan (Somerikko 1964, 26). Kun lakimuutos mahdollisti levyjen lainaamisen vuonna 1972, ainoastaan Lahden kaupunki aloitti lainaustoiminnan. Tampere seurasi hieman myöhemmin, ensin määräaikaisena kokeena, sitten pysyvästi. Muut kirjastot seurasivat perässä omalla aikataulullaan niin, että viiden vuoden jälkeen kymmenisen kirjastoa Suomessa harjoitti levyjen lainausta. (Eloranta 2008, 48.) Helsinki aloitti levyjen lainauksen vasta Pääkirjaston siirryttyä Pasilaan vuonna 1986 (Kokkonen, 2024).

Tammelan kirjasto

Tammelan sivukirjastoon perustettiin musiikkiosasto vuonna 1958. Helsingin Sanomien mukaan kirjastoon oli hankittu ”ensiluokkainen konserttilevysoitin”, äänilevyjä, joihin kirjastolla löytyy partituurit. (Nimimerkki ”T”. 1958.)

Tarkoituksena oli, että asiakkaat voivat seurata kuuntelemaansa musiikkia partituureista (Eloranta 2008, 31). Hankittujen nuottiniteiden lukumäärä oli hieman yli tuhat. Helsingin Sanomien mukaan kirjaston aineisto oli tarkoitettu ”ns. asianharrastajille” ja se sisälsi ”ns. parempaa musiikkia.” (Nimimerkki T. 1958.) Ihan mitä vaan musiikkia ei tosiaan otettu kokoelmiin, esim.

Mendelssohn, Tsaikovski ja Brahms olivat liian viihteellisiä vielä 1950- luvulla (Eloranta 2008, 43). Myöhemmin kirjastoon hankittiin piano. 1960- luvun kuluessa levykokoelmaa kartutettiin hieman vapaammin ja sinne alkoi ilmestyä myös jazzia, viihde- ja popmusiikkia. (Wacklin 2008, 144.)

2.3 Aineistot

Kirjojen ja nuottien hankinnassa Nummen mielestä tuli toimia niin, että musiikista saisi tietyn kokonaiskuvan. Suomenkielisiä haku- ja yleisteoksia, säveltäjä elämäkertoja ja musiikkioppilaitosten käyttämät oppikirjat tulisi löytyä. Nuottihankinnassa kannattaa ottaa huomioon paikkakunnan tarpeet, mutta myös musiikin perusteokset pitäisi olla kirjastossa lainattavissa. (Nummi 1964, 12.)

Kuten edellä mainittiin, levyjen hankkimisessa painotettiin ns. klassista musiikkia. Seppo Nummi esitti Musiikkikirjasto-oppaassa 1964 aineistoja hankittavaksi näin:

- 10% Musiikki Bachiin asti
- 10% Moderni musiikki
- 10% Kansanmusiikki (sekä jazz)
- 10% Kotimainen musiikki
- 60% Tavallinen konserttiohjelmisto

Näitä lukuja piti myös käyttää nuottihankinnan tukena. ”Ajanvietemusiikkia” tarvinnut Nummen mukaan hankkia. (Nummi 1964, 13.) Tätä mieltä oltiin kirjastossa yleisemminkin. Helle Kannila kirjoitti Kirjastonhoidon oppaan seitsemännessä painoksessa vuonna 1966, että kirjaston tarkoituksena on herättää harrastusta ja kasvattaa ”arvokkaan musiikin” kuunteluun ja soittamiseen. ”Tyhjämpäiväisten iskelmien ja muun ajanvietemusiikin paikka ei ole kirjastossa.” (Kannila 1966, 143-145.)

Kahdeksan vuotta myöhemmin ilmestyneessä Kirjastojen audiovisuaalisen toiminnan oppaassa Gronow peräänkuulutti kirjaston vastuuta erilaisen ihmisten tasapuoliseen kohteluun. Kirjastojen tulisi tarjota musiikkia myös muille kuin konserttimusiikista kiinnostuneille. Musiikkiaineiston tulisi olla mahdollisimman monipuolista, sisältäen paitsi konserttimusiikkia ja poppia, myös harvinaisempaa musiikkia, jota voi olla vaikea muuten saada käsiinsä. Esimerkkinä hän mainitsee mm. Amerikan intiaanien musiikin ja ensimmäisen jazz-levyn. (Gronow 1972, 30.)

Gronow itse antoi erityyppisten aineistojen hankinnan suuntaa antavaksi ohjeeksi:

- 40% konserttimusiikkia
- 10% jazzia
- 10% etupäässä kotimaista iskelmää
- 20% poppia
- 20% ”tietopuolista” musiikkia

Tietopuolisella musiikilla Gronow tarkoitti musiikkia, jota kirjasto tarjoaisi näytteenä siitä, mitä kaikkea on olemassa. Kirjoja tulisi hankkia suunnilleen samassa suhteessa, joskin Suomenkielinen musiikkiaiheinen kirjallisuus oli Gronowin mukaan vielä suppeaa. Pienoispartituureja sekä laulu- ja soolosoitinmusiikista olisi hyvä olla valikoimaa. Sen sijaan iskelmänuottien ja orkesteripartituurien hankkiminen ei ole järkevää. (Gronow 1972, 31-35.)

Musiikkikirjastotoiminnan opas kertasi vielä vuonna 1978 eri musiikkityylien hankinnasta muistellen kirjastoseuran audiovisuaalisen toimikunnan esitystä vuodelta 1974:

- 40% konserttimusiikkia
- 10% etnomusiikkia
- 10% jazzia
- 10% kotimaista iskelmämusiikkia
- 30% poppia ja ns. käyttömusiikkia, lasten lauluja ym.

Samalla haluttiin kohottaa musiikkikirjaston peruskokoelmaa sadasta viiteensataan äänilevyyn. Nuottihankinnassa tarkoitus on ”luoda käyttökelpoinen, pysyvän arvon omaava nuottikokoelma”. Kokoelmaan tulisi lisätä myös kansanmusiikkia, poppia ja jazzia. (Leppänen & Vuori 1978, 74-78.) Levyjen määrästä voi päätellä, että levyjen lainaus ei ole vielä kovin yleistä.

1980- luvulla levystä tuli perusaineistoa ja äänitelainaus tuli kirjastossa kuuntelua suosittumaksi. Asiakkaita alettiin ottaa paremmin huomioon aineistoa hankittaessa ja musiikkikasvatus ideasta luovuttiin. Aineistoa pyrittiin hankkimaan Gronowin ehdotuksen mukaisesti laaja-alaisesti. 1990- luvulla kirjastojen musiikkikokoelmaa rakennettaessa pyrittiin paremmin huomioimaan asiakkaiden toiveet. Kysyntään yritettiin vastata mahdollisimman hyvin. Tällöin pop-musiikin osuus levyhankinnoista nousi n. 80 % ja klassinen jäi vain n. 10%. Tämän johdosta sekä hankinnat, että lainausluvut nousivat. (Mäkelä 2010, 5-6.)

Levyjen tultua lainauksen piiriin, musiikin kuuntelu kirjastoissa väheni. Sen sijaan lainaustoiminta lisääntyi vuosi vuodelta. Yhdeksi syyksi tähän arvellaan CD-levyn ”läpilyöntiä” markkinoilla. CD-levyjen myötä monet kirjastot aloittivat lainaustoiminnan. (Mäkelä 1990, 103-108; Eloranta 2008, 50.)

Suomen yleisten kirjastojen tilastojen mukaan levyjen lainausmäärä kasvoi Helsingissä lähes joka vuosi aina vuoteen 2006, jonka jälkeen lainausmäärät alkoivat laskea (SYKT 2024). Musiikin löytyminen internetistä vähensi, paitsi

musiikin myyntiä, niin myös lainausmääriä. Spotifyn ja muiden suoratoistopalveluiden tuleminen markkinoille pahensi asiaa (Mäkelä 2010, 6.)

2.4 Musiikkitoiminta kirjastoissa

Musiikkiaiheisia kirjoja oli jo ennestään kirjastossa. Nuottien hankinta ja lainaus aloitettiin Helsingissä vuonna 1953 Seppo Nummen aloitteesta (Eloranta 2008, 39). Vaikka varsinaista musiikkikirjastoa ei ollutkaan, alkoi toiminta aktiivisesti. Helsingin pääkirjaston musiikkikerho perustettiin syyskuussa 1954. Seuraavana vuonna alkoivat joka toinen viikko pidettävät levykonsertit Kalliossa, Rikhardinkadulla ja Käpylässä. Musiikkitoiminnan keskus oli Kalliossa, jossa kokoontui tämän lisäksi musiikkiteorian kerho niin ikään joka toinen viikko. Kirjastolla ei vielä silloin ollut omaa levykokoelmaa, joten kuunneltavaksi tarkoitetut levyt lainattiin sieltä mistä niitä saatiin. (Työkansan Sanomat 2.10.1955; Suomen Sosialidemokraatti 15.2.1958.)

Töölön kirjaston avauduttua vuonna 1970, siellä alettiin järjestää erilaisia tapahtumia sekä kirjaston omana tuotantona, että yhteistyönä mm Sibelius Akatemian kanssa. Levyjen tullessa lainauksen piiriin ja lainauksen yleistyessä tapahtumien järjestämistä ei koettu enää niin tarpeellisena ja 1980- luvun jälkeen ne vähenivät, joskaan eivät loppuneet aivan kokonaan. (Kokkonen 2024.)

2.5 Musiikin formaatteja

Kun Tampereen musiikkikirjasto avattiin vuonna 1958, oli menossa ensimmäinen suuri äänitteiden formaattimuutos. Sellakka- eli gramofonilevyt olivat poistumassa markkinoilta uuden vinyylistä tehdyn LP- levyn tieltä. Gramofonilevyjen valmistus lopetettiin Suomessa vuonna 1961, joten musiikkikirjastot eivät luultavasti hankkineet niitä ollenkaan (Mattlar & Kuljuntausta 2022, 168). Tämän jälkeen ovat musiikin tuottajat tuoneet lukuisia eri formaatteja kaupalliseen toimintaan. Näistä kaikki eivät tietenkään ole

saavuttaneet suurta suosiota ja monet ovat kadonneet historian hämärään. 1960-luvulla lanseeratut kasetit löivät itsensä läpi helppokäyttöisyytensä takia, niinpä Musiikkikirjastotoiminnan opas vuodelta 1978, suosittaleekin niiden ottamista lainattavaksi levyjen sijaan (Leppänen & Vuori 1978, 84).

1980-luvulla tulivat CD-levyt, jotka vähitellen syrjäyttivät LP-levyt ja kasetit lähes kokonaan. CD-levyn vahvuuksia olivat pidempi soittoaika ja parempi äänenlaatu, joskin digitaalisten laitteistojen muodostamasta äänestä on esitetty myös eriäviä mielipiteitä (esim. Ramsay 2021, 78). 1990-luvulla tietokoneiden yleistyessä, siirtyi musiikin kuuntelu vähitellen verkkoon. Levy-yhtiöt reagoivat asiaan hitaasti, joten ensimmäiset suoratoistopalvelut levittivät musiikkia laittomasti (Rytinki 2018, 212). Sittemmin laillinen suoratoisto on noussut musiikin kuuntelussa määräävään asemaan ja äänilevyjen myynti on vähentynyt. Kuitenkin viime vuosina levymyynti on kääntynyt pieneen kasvuun. LP-levy on kokenut renessanssin ja sen myynti on kasvanut, ohittaen rahassa mitattuna CD-levyt. (Musiikkituottajat – IFPI Finland ry 2024.) Musiikin kuuntelun siirtyessä suoratoistopalveluille, ei kirjasto ole pystynyt vastaamaan kysyntään (Rytinki, 2017, 67-70).

3 Katsaus nykyhetkeen

3.1 Levyt ja lainaus

Helsingin kaupungin kirjastossa on nykyään kirjoja 13% vähemmän kuin kaksikymmentä vuotta sitten. Sen sijaan nuotteja ja partituureja on 28% vähemmän ja musiikkiäänitteitä 47% vähemmän. Jos vertaa musiikkiäänitteiden huippuvuotta 2010, niin niitä on nyt jopa 60 % vähemmän. Levyjä ja kasetteja lainattiin vuonna 2003 1 274 189 kertaa ja lainauksen huippuvuonna 2006 1 474 093 kertaa. 2023 lainattiin musiikkiäänitteitä enää 230 053 kertaa. Samaan aikaan nuottien ja partituurien hankinnassa ja lainaamisessa ei ole havaittavissa aivan yhtä jyrkkää laskua. Tosin niidenkin lainausmäärät ovat vähentyneet noin 25% kahdessakymmenessä vuodessa. (SYKT 2024.) Tämä herättää kysymyksen, miten kauan kirjasto tarjoaa musiikkiaineistoa? Kirjastoverkon yhteisten palveluiden tilastojen mukaan vuonna 2024 Helsingin musiikkiaineistosta on ollut lainassa 13-17%, kun muusta aineistosta lainassa on ollut n. 30% (Kivepa 2024). Toisaalta levyjen myynti on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna (Musiikkituottajat – IFPI Finland ry 2024), ja lainaamisenkin lasku on pysähtynyt ja kääntynyt hienoiseen nousuun Helsingissä (SYKT 2024). Levyuutuuksilla on edelleen kysyntää ja niistä kertyy varausjonoa. Sen sijaan monet vanhemmista levyistä jäävät hyllyyn. Siksi kokoelman täydentäminen koetaan tärkeäksi. (Kokkonen 2024.)

Lainauksen vähenemiseen on muitakin syitä, kun ihmisten siirtyminen suoratoistopalveluiden käyttäjiksi. Esimerkiksi Helsingissä levyjen lainausmäärät laskivat, kun Helsingin keskustan musiikkiin ja tietotekniikkaan keskittynyt musiikkikirjasto, Kirjasto 10 lopetettiin, eikä levyjä siirretty uuteen keskustakirjasto Oodiin, vaan viiveellä kauemmas keskustasta Tikkurilan seudulliseen varastoon ja Pasilaan (Kokkonen 2024). Myös koronan on katsottu vaikuttaneen kaikkeen lainaustoimintaan (Reuhkala 2021).

Pääkaupunkiseudun musiikkikirjastojen tarjonta on heikentynyt viimeisten vuosien aikana. Helsingin uusi keskustakirjasto Oodi avattiin vuonna 2018, eikä

siellä ole äänilevyjen avokokoelmaa ollenkaan. Levyjen puuttumista perusteltiin sillä, että niitä löytyy läheisestä Sibelius Akatemian kirjastosta. Tämä herätti keskustelua musiikin asemasta yleisissä kirjastoissa. (Tiheäsalo 2021, 93; Kokkonen 2024.) Seuraavana vuonna Espoossa päätettiin lopettaa levyjen hankkiminen kirjaston kokoelmiin kokonaan vuoden 2020 jälkeen (Liukkonen 2019). Samalla kokoelmaa supistettiin huomattavasti. Valtaosa levyistä lähetettiin Kuopion Varastokirjastoon ja jäljelle jääneet keskitettiin yhteen paikkaan. (Kokkonen 2021, 49.) Tämä ei toki estä Espoolaisia varaamasta ja lainaamasta levyjä muista Helmet- kirjastoista, mutta herätelainaukset se karsii tehokkaasti. Levyjä voi myös tilata Kuopiossa sijaitsevasta Varastokirjastosta, joka on ottanut vuodesta 2017 alkaen vastaan myös CD-levyjä (Janhonen 2021, 13).

Vuonna 2021 Helsingin kaupunki päätti keskittää levyt kahdeksaan kirjastoon. Keskittämisen taustalla oli mm. resurssin puute. Pidettiin parempana pitää avokokoelmaa sellaisissa paikoissa, joissa siihen on mahdollisuus. Kokoelmaa tulee kuitenkin hoitaa ja kehittää. Muuttumaton kokoelma ei hyödytä ketään. (Kokkonen 2024.)

3.2 E- aineistot ja suoratoisto

Helmet kirjastot tarjoavat klassista musiikkia, jazzia ja maailmanmusiikkia suoratoistona Naxos Music Libraryn kautta. Naxos tarjoaa lähes CD-tasoista äänenlaatua. Toinen suoratoistopalvelu, jota on mahdollista käyttää, on klassiseen musiikkiin erikoistunut Medici TV. Nämä palvelut ovat hinnoitelleet itsensä sellaisiksi, että kirjastolla on niihin varaa. Palveluista sovitaan toimittajan kanssa aina vuodeksi kerrallaan, joten palvelun voidaan myös katsoa olevan katkolla kerran vuodessa. (Kalke 2024.) Neuvotteluita käytiin vuonna 2008 myös Sony Music Finlandin kanssa mahdollisuudesta saada kevyen musiikin suoratoistopalvelu kirjaston käyttöön. Hanke kaatui sen taloudelliseen mahdottomuuteen. Kirjastolla ei ollut varaa Sonyn hintapyyntöön, (Poroila 2013, 11.) eikä sopimus ainoastaan yhden kustantajan kanssa olisi ollut kirjaston tai sen asiakkaiden kannalta järkevää (Kalke 2024). Tämän jälkeenkin on pohdittu

kirjaston mahdollisuutta kevyen musiikin suoratoistopalveluiden välittämisessä, mutta se on koettu sekä kalliiksi, että hankalaksi toteuttaa (Rytinki, 2017, 67-70). Toisaalta markkinoilta löytyy useita suoratoistopalvelun tarjoajia joiden palvelut ovat halpoja tai niitä on mahdollisuus kuunnella myös ilmaiseksi. Mikä silloin on kirjaston rooli siinä välissä? Kirjaston metadata musiikista on parempi kuin suoratoistofirmoilla ja se kelpaisi näille, jos sen saisi ilmaiseksi. (Kokkonen 2024.)

Lainsäädäntö aiheuttaa hankaluuksia digitaalisen aineiston hankkimisessa ja lainaamisessa. Perinteistä aineistoa saa lainata rajoituksetta, mutta digitaaliselle aineistolle ei kirjastossa ole pysyviä oikeuksia. Kirjasto voi hankkia oikeudet johonkin aineistoon, mutta tätä ei katsota lainaamiseksi lain näkökulmasta. (Rytinki 2018, 211; Poroila 2021, 35-36.)

Musiikkikirjaston suoratoistopalvelut eivät nykyisellään vastaa kysyntään ja tietystä mielessä voidaan ajatella, että musiikkikirjaston suoratoistopalvelut ovat palauttaneet kirjaston takaisin sen alkuaikoihin, jolloin saatavissa oli ainoastaan klassista musiikkia (Rytinki 2018, 220).

3.3 Kirjat ja internet

Musiikkiaiheisia kirjoja ei tilastoida erikseen, vaan ne tilastoidaan kirjoihin, joten niistä on vaikea löytää erillistä tilastotietoa. Tämän lisäksi musiikkiaiheisia kirjoja löytyy myös monesta kirjastosta, jossa ei ole erillistä musiikkiosastoa. Helmet-alueen musiikkipoistot on lähetetty Tikkurilan musiikkivarastoon.

Keväällä 2024 päätti Vantaa tilan puutteen vuoksi siirtää Helmet-alueen yhteiset musiikkivarastokirjat Kuopion Varastokirjastoon Helsingin kaupungin kirjaston johtoryhmän suostumuksella. Pieni osa aineistosta päättyi Pasilan kirjavarastoon. (Heikkinen 2024.) Suurin haitta asukkaille lienee siinä, että Kuopion Varastokirjasto on toistaiseksi kaukolainauksen piirissä ja on maksullista. Varastokirjaston maksuttomuus toteutuu tällä hetkellä vain Vantaalla. Helsinki, Espoo ja Kauniainen perivät oman sopimuksensa mukaisen

korvauksen. Koko Helmet-alueen maksuttomuus saattaa tosin toteutua vuoden 2025 aikana. (Kokkonen 2024.)

Kirjastoilla on omat kotisivut ja omat sosiaalisen median kanavat, joilla ne viestivät kohderyhmilleen. Tämän lisäksi löytyy Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Kirjastot.fi sivuston alaisuudessa toimiva Musiikkikirjastot.fi, joka pyrkii tarjoamaan laaja-alaisesti musiikkiin liittyvää asiaa, kuten linkkejä musiikkiaineistoihin. Sivusto julkaisee myös kahta blogia, jotka liittyvät musiikin ja kirjaston symbioosiin. Esimerkiksi Levyhyllyt blogissa on linkkejä sekä suoratoistopalveluihin, että kirjastoon, jolloin asiakas voi kuunnella musiikkia suoratoistosta tai lainata aiheeseen liittyvän levyn tai nuottikirjan kirjastosta. Blogissa on konkreettinen kirjastoulottuvuus ja verkkojulkaisuna se tavoittaa sekä asiakkaat, että kirjaston ammattilaiset. (Pelttari 2024.)

4 Muuttuuko kirjasto ja mihin suuntaan

4.1 Levyt ja lainaus

Seppo Nummi määritteli musiikkikirjaston ”musiikkiamatööreille”, jotka harrastavat musiikkia vain itsensä vuoksi (Eloranta 2008, 38). Musiikkikirjaston tarkoituksena on ollut tukea tavallisten ihmisten musiikkiharrastusta (esim. Kannila 1966, 143). Edellä on mainittu, että kirjastojen tulisi tukea musiikin harrastusta kolmijakoisesti. Helsingin kirjastot tarjoavatkin asiakkailleen eräänlaisen asioimispolun. Kirjastosta löytää levyjä ja nuotteja. Sieltä voi lainata soittimia, saada harjoitustilaa, studion, jossa voi tehdä demon ja lopuksi vielä kirjastoon on mahdollista päästä esiintymään. (Kokkonen 2024.)

Musiikin formaattien muutos näkyy väistämättä myös kirjastossa. Spotify ja YouTube ovat haastamassa kirjastot ilmaisen musiikkipalvelun tuottajana. Osaa musiikista ei edes julkaista enää fyysisinä tallenteina, jolloin kirjastolla ei ole mahdollisuuksia saada sitä haltuunsa. (Rytinki 2018, 219.) Aiemmin artistit ansaitsivat levymyyntillä. Musiikin siirryttyä suoratoistopalveluihin, albumien tekemistä pidetään enemmän markkinointikeinona (Rytinki 2018, 145). Tämä johtuu siitä, että monet muusikot eivät saa kunnollista korvausta suoratoistopalveluilta. Kaikesta kuuntelusta ei edes makseta. Suomen markkinajohtaja Spotify maksaa tekijöille vain, jos kuunteluiden määrä on yli tuhat. (Mattila 2024.) Tämän johdosta konserttitoiminta on muusikoille entistä tärkeämpää. (Kokkonen 2024.)

Kokkonen (Kokkonen 2024) mukaan äänitepuolen palvelusuunnitelmassa korostuu, että kaikkea musiikkia tulee hankkia. Aineiston hankinnassa ei painoteta levymyyntiä tai katsota pelkästään lainaustilastoihin, vaan musiikkia pyritään hankkimaan laaja-alaisesti. Mikään genre ei itsessään ole hyvä tai huono, vaan kaikissa on hyvää ja huonoa musiikkia. Kirjaston tulee käyttää asiantuntemusta siinä, että löytää sieltä mielenkiintoiset uutuudet. Mitään musiikkia ei myöskään automaattisesti suljeta pois. Vaikka konserttimusiikki ei kierrä niin paljoa kuin heavy, niin sitä hankitaan silti. Ennen lainaustilastot olivat

hankinnassa tärkeitä, mutta nykyään on mahdollista panostaa marginaalisempaan musiikkiin. Hankinnassa ei pidä tyytyä siihen mitä tarjotaan, vaan asiaan pitää suhtautua kunnianhimoisesti. Aikaisemmin levykokoelmaa saatettiin täydentää alan erikoiskaupoista, mutta nykyään se ei sopimusteknisesti ole mahdollista. Kokoelma kuitenkin pyritään pitämään laadukkaana niillä resursseilla, joita on tarjolla.

Kirjastot eivät pääsääntöisesti hanki useita kappaleita samaa levyä, koska määrärahat musiikkihankintoihin ovat pienentyneet. Asiakkaat ovat huomanneet tämän, eivätkä käy kirjastossa etsimässä tiettyä levyä, vaan varaavat sen verkosta ja noutavat sitten lähikirjastosta. Tämä on suosittua myös siksi, että se on nykyään maksutonta. Valikoimat ovat verkossa ja niitä toimitetaan sinne missä on kysyntää. Kahdessakymmenessä vuodessa avokokoelmien tarve on vähentynyt samalla kun musiikin lainaus on verkkokauppaistunut. Nykyään voidaan ajatella, että Helsingin musiikkikirjasto on Helmet.fi ja kokoelmat ovat verkossa tilattavissa mihin tahansa lähikirjastoon. (Kokkonen 2024.)

Sekä Kokkosen, että Pelttarin (Kokkonen 2024; Pelttari 2024) mukaan musiikkikirjastoilla on iso rooli siinä, että suomalainen musiikki pysyy esillä. Kokoelman tulee uusiutua, koska vanhenevan kokoelman ylläpito ei ole järkevää. Jatkuvasti on tarve uudelle erilaiselle musiikkiaineistolle ja niitä lainataan jatkuvasti. Kirjaston tulee olla sellainen taho, joka tukee kotimaisia musiikin tekijöitä riippumatta musiikintekijän suosioista. Kirjasto haluaa kannustaa kotimaisia musiikintekijöitä ja antaa näkyvyyttä myös sellaisille artisteille, jotka eivät ole koko kansan tietoisuudessa. Tämä on nykyään entistäkin tärkeämpää, koska musiikin siirtyessä verkkoon, on kuuntelu painottunut kotimaisen musiikin sijaan ulkomaiseen musiikkiin (Rytinki 2018, 52).

4.2 Tapahtumat

Musiikkitapahtumat ovat jälleen kasvattaneet merkitystään kirjastoissa. Kokkonen näkee ne kuitenkin sisäänheittotuotteena, jotka eivät korvaa

musiikkikirjaston muuta toimintaa. On tärkeää tehdä ne laadukkaasti ja vakavasti otettavasti. Kaikki eivät miellä kirjastoa tapahtumapaikkana, joten vastustustakin on. Kirjaston johdon tuki on tärkeää onnistuneelle tapahtumatuotannolle. (Kokkonen 2024.)

Helsingin kaupunginkirjasto on jaettu viiteen eri osa-alueeseen, joista jokaiselle on oma budjetti musiikkitapahtumille. Tästä johtuen tapahtumia voidaan suunnitella vapaammin kuin aikaisemmin. Helsingin musiikkitapahtumat ovat kuitenkin edelleen kirjastonsa näköisiä. Henkilökunnalla on eri paikoissa oma näkemyksensä tapahtumista ja niiden järjestämisestä ja ne voivat olla hyvinkin erinäköisiä, koska mitään yhtenäistä linjausta ei ole. ”Kallion tapahtumat ovat varmaan eri näköisiä kuin Pasilan.” (Kokkonen 2024.)

Tampereella on panostettu tapahtumajärjestämiseen. Etenkin Metso LIVE-konsepti on saanut näkyvyyttä julkisuudessa. Siinä artisti vierailee kirjastossa haastateltavana, jonka ohessa kuullaan lyhyt musiikkiesitys esimerkkinä artistin tuotannosta. (Heinonen & Koivisto 2021, 150.)

Myös Turussa on kokeiltu Metso LIVE tyyppistä tapahtumajärjestämistä, jossa tapahtumainformaattikko koordinoi resurssia ja vastaa tapahtumatuotannosta. Tehtävät delegoitiin henkilöstölle niin, että kaikki tiesivät oman vastualueensa ja tapahtuma pyrittiin toteuttamaan laadukkaasti ja ammattitaitoisesti. (Pelttari 2024.)

Tapahtumissa voi olla myös kirjaston ulkopuolisia yhteistyökumppaneita. Esimerkiksi Turun musiikkikirjaston tapahtumassa muusikko Risto Ylihärtilä oli haastateltavana kirjastossa, teki puolen tunnin soolokeikan ja siirtyi sieltä Utopiaklubille soittamaan illan keikkansa (Pelttari 2024.) Helsingissäkin Töölön kirjastossa pidettävä Juuristo-klubi toteutetaan yhdessä Finnish Blues Societyn kanssa.

Kirjaston musiikkitapahtumat aiheuttavat myös jonkin verran vastustusta niin henkilökunnan kuin asiakkaidenkin taholta. Etenkin, jos ne koetaan äänekkäiksi. Kokkosen mukaan tapahtumat keräävät kuitenkin enemmän positiivista palautetta, tyytyväisiä ihmisiä on enemmän kuin tyytymättömiä ja tapahtumilla

on positiivinen vaikutus. Tapahtumien aiheuttama haitta on kuitenkin vain väliaikaista. (Kokkonen 2024.) Mikäli tapahtuma toteutetaan laadukkaasti ja ammattitaidolla, niin ihmiset ovat ymmärtäväisempiä, eikä negatiivista palautetta tule yhtä paljon (Pelttari 2024).

4.3 Nuotit, kirjat ja lehdet

Kirjastoilla on Pelttarin mukaan jatkuva tarve edelleen julkaistavalle nuottiaineistolle ja musiikkikirjallisuudelle. Nuottilainauksen tarve on kasvanut, koska musiikin tekeminen ei ole vähentynyt. Nuotit saa helpoiten hankittua kirjastosta, on kyse kopioinnista tai lainauksesta. Kirjastosta on mahdollista löytää sellaistaakin materiaalia, joka on muualta ei enää saa. Eikä siellä juosta muodin perässä. (Kokkonen 2024; Pelttari 2024.)

Musiikkilehtien määrä kirjastossa on laskenut, kahdesta syystä. Määrärahat ovat pienentyneet eikä Suomessa enää julkaista kuin muutamaa paperista musiikkilehteä. Suuri osa on luopunut julkaisujen printtiversiosta ja ilmestyy ainoastaan verkossa. (SYKT 2024.)

4.4 Tulevaisuus

Teknologia kehittyy nopeasti ja on vaikea ennustaa, mitä musiikkikirjastoista löytyy tulevaisuudessa. Pelttarin (Pelttari 2024) mukaan kirjastot rakennuksina tuskin tulevat katoamaan. Musiikkia tarjotaan ja levitetään kirjastoissa edelleen. Tällä hetkellä saa vielä levyjä lainaksi, mutta kymmenen vuoden kuluttua asia voi olla toisin. Internetin osuus tulee edelleen kasvamaan. Sen avulla voidaan julkaista live-lähetyksiä eri asioista, kenties isoja verkkokohtaamisia kirjaston välityksellä. Ainoa mikä ei muutu, on musiikki. Sitä julkaistaan tasaisesti ympäri maailmaa. Kirjaston tulisi keskittyä musiikkiin, ei siihen missä muodossa se on. Pelttarin sanoin ”kirjaston ei kannata muuttumattomuudessaan itse yrittää muuttaa musiikkia hävittämällä sitä puheella, että eihän teillä kohta ole enää edes sitä musiikkia”.

Mitään virallista päätöstä äänitteiden hankkimisessa tulevaisuudessa ei ole tehty. Kokkosen (Kokkonen 2024) mukaan ajatuksena on kuitenkin, että levyjä hankitaan kirjastoon niin kauan kuin niitä julkaistaan. ”Olisi syrjivää jättää jokin asiakasryhmä ilman palvelua vain siksi, että heitä on liian vähän.” Musiikki on kuitenkin se tuote, kirjallisuus ja nuotit ovat tutkimusta tai heijastusta itse tuotteesta. Mikäli levyjen julkaiseminen jossakin vaiheessa loppuisi, tarkoittaisi se sitä, että todennäköisesti avokokoelmista luovuttaisiin. Silloinkin levyt säilytettäisiin varastossa, josta ne olisivat lainattavissa. Kokkosen (Kokkonen 2024) mukaan kirjaston tulisi nyt ja tulevaisuudessa keskittyä omaan toimintaansa ja pyrkiä laatuun. Sen ei kannata jättää jotain asiakaskuntaa palvelematta, koska jollakin muulla on vastaavaa tarjontaa.

Kokkosen mielestä musiikkikirjastojen olisi tulevaisuudessa mielekästä yhdistää joitakin toimintojaan. Kaupungilla ja kirjastokimpoissa tehdään paljon päällekkäistä työtä, jota voisi yhdistää. Esimerkiksi musiikin luettelointia tehdään monessa paikassa itsenäisesti. (Kokkonen 2024.)

Tällä hetkellä musiikkia kuunnellaan eniten verkosta. Fyysiset tallenteet tulevat perässä. Vaikka LP ja kasetti kokevatkin renessanssia, niin silti ne ovat varsin marginaalisia formaatteja. Eräänä vaihtoehtona toki voisi olla se, että tulevaisuudessa niitä lainattaisiin kirjaston nettisivujen kautta suoraan kotiin. Ainakin kaukolainapalveluissa asiaa on pohdittu. (Kotonen ym. 2013, 31.) Myös Pelttari pohtii mahdollisuutta tilata Finnan kautta aineistoa Varastokirjastosta suoraan kotiin. Posti toisi aineiston ja asiakas palauttaisi sen laina-ajan jälkeen takaisin postiin. Ajatuksena on, että kun suuri osa musiikkiaineistosta keskittyy varastoihin, Tikkurilaan ja Kuopioon, sen saisi näin paremmin käyttöön. Haasteena on kuljetuksen rahoitus ja asiaa pitäisikin selvittää. (Pelttari 2024.)

5 Johtopäätökset

Musiikkikirjaston voi nähdä aina olleen muutoksen kourissa. Sen toimintaan on vaikuttanut teknologia, ajan henki ja lainsäädäntö. Monesti innostus tekemiseen on ollut suuri ja sen kautta asioihin on saatu muutos. Musiikkikirjaston toiminnan painopiste on vaihdellut eri aikoina. 1960-luvulla levylainausta ei pidetty tärkeänä, järkevänä tai edes mahdollisena. Reilut kolmekymmentä vuotta myöhemmin se oli musiikkikirjaston ydintehtävä. 2000-luvulla lainausmäärät kääntyivät laskuun ja tapahtumat saivat suuremman merkityksen kirjaston palveluissa. Teknologia kehittyi voimakkaasti ja se vaikuttaa myös kirjaston palveluihin. On luonnollista, että palveluita katoaa ja toisia tulee tilalle. Musiikkikirjastojen alkuaikojen perustoiminta, musiikin kuuntelu kirjastossa, on kadonnut lähes kokonaan. Helsingissä toki löytyy edelleen muutamasta kirjastosta levysoitin, jolla voi kuunnella kirjaston levyjä. Nykyään ihmiset kuitenkin kuuntelevat levyjä mieluummin kotonaan.

Ihmisten käyttäytymistä on vaikea ennustaa. Jo kuolleeksi julistettu levy voi jatkaa edelleen elämäänsä. Sen myynti ja lainausmäärät ovat pienessä kasvussa, vaikka digitaalisen musiikin hankkiminen ja kuunteleminen on tehty paljon helpommaksi ja halvemmaksi. Monet musiikin harrastajat pitävät kuitenkin fyysisistä levyistä parempana äänenlaadultaan kuin suoratoistomusiikkia. Osa musiikin harrastajista on kiinnostunut myös musiikin metatiedoista, tekijätiedoista ja muusta informaatiosta, jota levyn kannesta löytyy. Myös koronan kaltaiset globaalit haasteet vaikuttavat vahvasti ihmisten käyttäytymiseen.

Alkuun musiikkikirjastot pyrkivät kasvattamaan ja sivistämään asiakkaitaan. Kaikki eivät ole kuitenkaan kiinnostuneet taidemusiikista. Myös kevyemmällä musiikilla on ihailijansa, eikä kirjasto enää vanhaan tapaan arvota aineistoaan. Se pyrkii opettamisen sijaan palvelemaan asiakkaitaan heidän haluamalla tavallaan.

Musiikkikirjastoissa on nuotteja, kirjoja, levyjä, musiikkilehtiä ja soittimia lainattavaksi. Monista kirjastoista löytyy sähköpiano, jota voi käydä soittamassa.

Lisäksi löytyy harjoitustiloja soittamiseen, eri tasoisia studioita äänittämiseen ja digitointiin. Kirjaston tarjoaa siis mahdollisuutta myös itse tekemiseen musiikin kuuntelemisen lisäksi.

Musiikkikirjaston tulevaisuuteen haastateltavat suhtautuivat positiivisesti, vaikka formaatit vaihtuvat, ei musiikki itsessään häviä. He näkivät musiikin kuuluvan kirjastoon myös tulevaisuudessa formaatista riippumatta. Sen sijaan aineiston karsimiseen ennusteiden valossa he suhtautuivat kriittisesti. Kirjaston henkeen ei kuulu tarjonnan lopettaminen ennen kuin kysyntä lakkaa. Kirjaston arvoihin kuuluu tasa-arvo ja sen tulisi palvella kaikkia asiakkaitaan tasa-arvoisesti.

Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että niin kauan kuin levyjä tehdään ja kuunnellaan, niitä saa kirjastosta lainaksi. Levyhankinnan nähtiin tukevan suomalaisia musiikintekijöitä. Varsinkin marginaalisemmassa musiikissa jokainen myyty levy on tekijöille tärkeä. Lisäksi kirjaston hankkima levy tuo näkyvyyttä kotimaiselle musiikille. Musiikkikirjastoilla on suuri rooli siinä, että suomalainen musiikki pysyy ja marginaalienttäkin näkyy. Jos kirjasto ei hanki kotimaisia levyjä, kuka ne sitten hankkisi? Myös Nuotit nähtiin tärkeänä palveluna. Soittaminen ja laulaminen ei ole vähentynyt ja nuottiaineistolle on jatkuvasti ollut tarvetta.

Haastattelussa tuli usein esille kokoelman hoito ja uudistuminen. Kummankaan haastateltavan mielestä kokoelmaa ei saa ”museoida”, eli jättää kokonaan hoitamatta. Uudistuminen nähtiin kokoelman hoidon kannalta välttämättömäksi. Asiakkaat ovat kiinnostuneempia uutuuksista, joten niitä pitää hankkia. Vanhemmat levyt ja nuotit eivät kierrä niin hyvin, joten niitä pitää tarpeen vaatiessa poistaa, siis siirtää varastoon odottamaan lainausvuoroaan. Musiikkivarastolla nähtiinkin suurempi rooli kirjaston palveluissa. Se ei ollut vain unohdettujen levyjen loppusijoituspaikka, vaan aktiivinen toimija, josta levyt ja nuotit kiertävät asiakkaille ja takaisin.

Musiikkikirjaston tehtävänä nähtiin myös tulevaisuudessa tukea ja edistää kotimaista musiikkitoimintaa. Tämä tapahtuu hankkimalla levyjä ja nuotteja,

tukemalla musiikkiharrastusta soitinlainauksella ja tarjoamalla harjoittelutiloja ja äänitysstudioita.

Tapahtumatuotanto on noussut musiikkikirjastoissa tärkeään asemaan ja niihin on alettu panostaa. Helsingin kirjastoissa pidetään nykyään lukuisia laadukkaita musiikkitapahtumia. Esimerkiksi Helsingin kaupunginorkesteri kiertää säännöllisesti kirjastoissa pitämässä kirjastokonsertteja eri teemoilla. Pasilan Häiriöklubi tarjoaa mahdollisuuden live-esiintymiseen myös marginaalisemmalle musiikille neljä kertaa vuodessa. Töölön kirjaston ja Finnish Blues Societyn yhteinen Juuristo-klubi taas tarjoaa hieman Metso-LIVEn tyylisesti artisti haastattelun parilla live biisillä höystettynä. Tapatumat ovat maksuttomia, joten varallisuus ei ole este yleisön paikalle saapumiseen. Näistä tapahtumista onkin tullut suosittuja, eikä niiden jatkolle ole esteitä. Ennen monet musiikintekijät saivat toimeentulonsa levymyynnistä, nyt suurin osa saa sen esiintymällä. Kirjastojen tarjotessa esiintymispaikkoja, saa muusikko sekä näkyvyyttä, että esiintymispalkkion. Näin kirjaston tapahtumat tukevat myös kotimaisia musiikintekijöitä.

Haastattelussa kävi ilmi myös, että historian aikana kirjaston henkilökunnassa ja johdossa kaikki eivät ole hyväksyneet musiikkikirjastoa osaksi kirjastolaitosta. Sitä on jopa pidetty välttämättömänä pahana, eikä sen toimintaa ole katsottu tärkeäksi. Levyjen lainauksen lasku on saanut jotkut kuvittelemaan, että musiikkikirjastojen aika on ohitse, mutta musiikkikirjasto on paljon muutakin kuin lainattavia levyjä.

Tämän päivän uutuus on huomisen normaali. Laulut muuttuvat ja musiikkikirjastojen tulee muuttua mukana.

”Muuttuvat laulut vuosien mennen
Aika pois paljonkin vie
Muuttuuko ihminen ja mihin suuntaan
Voi viedä huomispäivän tie
Jos luottaa uskaltaa, niin myöskin voittaa
Ja löytää uuden ihmisen”

(Valkama 1970).

Lähteet

Eloranta, K. 2008. Musiikki Suomen yleisissä kirjastoissa. Teoksessa: Poroila, H.(toim.) Hiljaisuudesta nousi musiikki: Suomen yleisten kirjastojen musiikkiosastojen 50 vuotta. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 9-62.

Gronow, P. 1978. Musiikki kirjastoissa. Teoksessa: Aminoff, M., Floman, T. & Mäkelä, M. (toim.) Kirjastojen audiovisuaalisen toiminnan opas. Forssa: Suomen kirjastoseura, 26-45.

Heikkinen, M-P. 2024. Vantaa siirtää tuhansia musiikkikirjoja Kuopioon maksullisiksi kaukolainoiksi. Helsingin Sanomat 9.2.2024.

Heinonen, I. & Koivisto, J. 2021. Tapahtumat osana musiikkikirjastotyötä Metsossa. Teoksessa Maagisessa paikassa: Musiikkikirjastojen tuntematon tulevaisuus. Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 149-156.

Janhonen, S. 2021. Musiikki ja Varastokirjasto. Intervalli 1/1021.
<https://www.musiikkikirjastot.fi/app/uploads/2021/05/Intervalli-1-2021.pdf>

Kalke, T. 2024. Haastattelu. Informaatikko Tuija Kalketta haastatteli 21.10.2024 Jukka Laakso.

Kannila, H. 1966. Kirjastonhoidon opas. Seitsemäs painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Kirjastot.fi. Kirjastohakemisto, Töölön kirjasto. Verkkosivu. saatavilla:
<https://hakemisto.kirjastot.fi/helsinki/toolo> Viitattu 14.10.2024.

Kirjastoverkon yhteiset palvelut -Kivepa. 2024. Graafisia otantoja 1-10/24.

Kokkonen, L. 2021. Helmetin haastava äänitetilanne. Teoksessa Maagisessa paikassa: Musiikkikirjastojen tuntematon tulevaisuus. Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 49-50.

Kokkonen, L. 2024. Haastattelu. Musiikkikirjastonhoitaja Lassi Kokkosta haastatteli 5.11.2024 Jukka Laakso.

Kotonen, A. Lounasvuori, E. & Sarkimaa, P. 2013. Yleisten kirjastojen kaukopalveluselvitys 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla verkosta: <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Kaukopalveluselvitys-2013.pdf>

Leppänen, R. & Vuori, T. 1978. Musiikkiaineiston hankinta. Teoksessa: Musiikkikirjastotoiminnan opas. Vammala: Suomen kirjastoseura, 67-85.

Liukkonen, J. 2019. Pitkät jäähyväiset tallenteille. Kirjastolehti. Suomen kirjastoseura. Viitattu 26.10.2024.
<https://suomenkirjastoseura.fi/kirjastolehti/pitkat-jaahyvaiset-tallenteille/>

Mattila, I. 2024. Valtaosa suoratoistomusiikista jää kuulijoita. Helsingin Sanomat 18.1.2024.

Mattlar, M. & Kuljuntausta, P. 2022. Ääniuria: Äänilevyjen valmistuksen historia Suomessa. Helsinki: Helsingin levypuristamo Oy.

Musiikkituottajat-IFPI Finland ry. 2024. Tietoa äänitemarkkinoista 2023. Saatavissa: <https://ifpi.fi/tilastot/> Viitattu 17.11.2024.

Mäkelä, K. 1991. Yleisten kirjastojen musiikkikirjastotoiminta 1980-luvulla. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys.

Mäkelä, K. 2010. Musiikkikirjastot 2000- luvulla- kokoelmatyö muutoksessa. Intervalli 2/2010. Vantaa: Suomen Musiikkikirjastoyhdistys ry. https://www.musiikkikirjastot.fi/app/uploads/2021/10/Intervalli_2010_2_1.pdf

Nummi, S. 1964. Musiikki ja kirjastot. Teoksessa: Piispanen, R. (toim.) Musiikkikirjasto-opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura, 7-16.

Pelttari, T. 2024. Haastattelu. Musiikkikirjastonhoitaja Tuomas Pelttaria haastatteli 5.11.2024 Jukka Laakso.

Poroila, H. 2013. Musiikkipalveluita julkisesta kirjastosta myös tulevaisuudessa. Saatavissa: <https://www.heikkiporoila.fi/hp/wp-content/uploads/2017/03/Musiikkipalveluita-julkisesta-kirjastosta-my%C3%B6s-tulevaisuudessa.pdf>. Viitattu 12.10.2024.

Poroila, H. 2021. Julkinen kirjasto on luonnostaan ei-kaupallinen. Teoksessa Kilpi, T. (toim.) Kirjastot ja kaupallisuus. Helsinki: Oppian, 31-40.

Ramsay, J. 2021. Svart records ja musiikin fyysiset kasvot. Teoksessa Maagisessa paikassa: Musiikkikirjastojen tuntematon tulevaisuus. Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 69-80.

Ranta, K. 1964. Esipuhe. Teoksessa: Piispanen, R. (toim.) Musiikkikirjasto-opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura.

Ranta, K. 1978. Musiikkikirjastotoiminnan hallinto ja valtionapu. Teoksessa Musiikkikirjastotoiminnan opas. Vammalari: Suomen kirjastoseura, 7-14.

Rytinki, M. 2018. Musiikkialan tekijänoikeuksien kesto, ansaintalogiikat, ja digitaalisen aineiston saatavuus internetissä. Väitöskirja. Humanistinen tiedekunta. Oulu: Oulun Yliopisto.

Somerikko, U. 1964. Musiikkikirjastojen äänentoistolaitteistosta. Teoksessa: Piispanen, R. (toim.) Musiikkikirjasto-opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura, 25-43.

Suomen Sosialidemokraatti 27.11.1955. Keskitys merkitsee tuhoa kirjasto- ja opintokerhotoiminnalle.

Suomen Sosialidemokraatti, 15.2.1958. Musiikkia hyllyltä.

Suomen yleisten kirjastojen tilastot (SYKT) 2024. Verkkosivu saatavilla:
<https://tilastot.kirjastot.fi/>

T. 1958. Musiikkikirjasto Tampereelle. Helsinki: Helsingin Sanomat 3.11.1958.

Talja, S. 1998. Musiikki, kulttuuri, kirjasto: Diskurssien analyysi. Väitöskirja.
Tampere: Tampereen yliopisto.

Tiheäsalo, T. 2021. Rakkaudestani musiikkikirjastoihin – eli CD-levyn puolustuspuhe. Teoksessa Maagisessa paikassa: Musiikkikirjastojen tuntematon tulevaisuus. Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 83-95.

Työkansan Sanomat 2.10.1955. Kirjallisuus ja taide. Konsertteja Helsingin kirjastoissa.

Valkama, T. 1970. Muuttuvat laulut. Helsinki: Rytmii-R 6589.

Wacklin, M. 2008. Tammela: Tarinoita torin kulmilta. Tampereen kaupunginosat julkaisusarja 29. Tampere: Tampereen kaupunki.